

EU:s revisorer ifrågasätter havsbaserad vindkraft

Nyligen presenterade Riksrevisionen svidande kritik av svensk energipolitik. Nu kommer liknande signaler från EU:s revisorer. Utbyggnaden av havsbaserad vindkraft har inte tagit hänsyn till hållbarhet i tillräckligt stor utsträckning.

Redan [rubriken](#) avslöjar den i sak viktigaste kritiken:

”Havsbaserad förnybar energi i EU – Ambitiösa utbyggnadsplaner, men hållbarhet är fortfarande en utmaning”.

I sammanfattningen sägs följande:

”Sammantaget drog vi slutsatsen att EU:s åtgärder, inbegripet EU:s finansiering, har bidragit till utvecklingen av havsbaserad förnybar energi, särskilt havsbaserad vindkraft. Målen är dock ambitiösa och kan vara svåra att uppnå, och att säkerställa social och miljömässig hållbarhet i samband med utvecklingen av havsbaserad förnybar energi är fortfarande en utmaning.”

Översatt till ett mer brutalt uppriktigt språk där en spade kallas för en spade innebär detta att EU framgångsrikt har drivit på byggandet av havsbaserad vindkraft, men miljön och ekonomin har man struntat i – och fortsätter att strunta i.

Det finns få begrepp som är så misshandlade som hållbarhet. Begreppet *hållbar utveckling* introducerades av den amerikanske miljövetaren och författaren Lester R. Brown år 1981. Det fick sin internationella spridning år 1987 då FN:s världskommission för miljö och utveckling lanserade begreppet i rapporten ”Vår gemensamma framtid”. Norges dåvarande statsminister Gro Harlem Brundtland, som ledde kommissionen, gav begreppet följande definition som fortfarande är den vanligaste definitionen på hållbar utveckling: ”Hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.” Brundtland-kommissionen betonade att hållbar utveckling bygger på tre dimensioner: det sociala, miljön och ekonomin.

Det förekommer ofta i allmän debatt att man sätter likhetstecken mellan hållbar utveckling och miljövänlighet, men detta är alltså inte korrekt. Man måste också ta hänsyn till att de åtgärder man förespråkar är socialt och kulturellt acceptabla (till exempel genom att ge människor tryggad utkomst) och ekonomiskt bärkraftiga. Åtgärder som är bra för miljön men extremt kostsamma är inte hållbara, och omvänt är billiga lösningar som föröder miljön inte heller hållbara.

Revisionsrapporten granskade EU-kommissionens åtgärder till stöd för den havsbaserade sektorn. I granskningen ingick även hur några av de viktigaste medlemsnationernas egna planer bidrar till uppnåendet av EU:s mål.

En intressant iakttagelse är att om man summerar ländernas mål kommer man upp i volymer som uppfyller EU:s övergripande mål, men i verkligheten byggs inte alls lika mycket som målen anger. Det är trots allt lättare att fatta politiska beslut om ett visst mål än att verkligen uppnå målet i fråga.

På sedvanligt försynt revisorspråk påpekar man att 2020 hade EU 12 gigawatt (GW) installerad havsbaserad vindkraft. Målet 2030 är 60 GW, alltså en femdubbling (!) på bara tio år. Samtidigt konstaterar man att det land som har snabbaste tillståndsprocesserna, Nederländerna, har typiskt 4–5 år från tillståndsansökan till el på nätet, medan det typiskt tar tio år i Frankrike. Med sådana ledtider torde det vara uteslutet att kunna femdubbla produktionen på ett decennium.

Brutalt uppriktigt förklaras att beslutsfattarna ägnar sig åt rent önsketänkande.

EU:s mål för 2050 är 300 GW, vilket alltså skulle kräva ytterligare en femdubbling på 20 år, dessutom från en högre startnivå. På kansliprosa förkunnar rapporten att ”med tanke på de utmaningar som vi redogör för i rapporten, anser vi att dessa övergripande mål, både på medellång och lång sikt, är ambitiösa och kan bli svåra att nå”.

Åter, översatt till brutalt uppriktigt vardagspråk förklarar EU:s revisorer att beslutsfattarna ägnar sig åt rent önsketänkande, och fortsätter:

”De socioekonomiska konsekvenserna av utvecklingen av havsbaserad förnybar energi, till exempel när det gäller vilka kompetenser som behövs, har inte undersökts tillräckligt ingående. På liknande sätt har många miljöaspekter i samband med den planerade utbyggnaden av havsbaserad förnybar energi ännu inte redovisats, och med tanke på omfattningen av den planerade utbyggnaden av havsbaserad förnybar energi under de kommande åren kan miljöavtrycket på det marina livet bli betydande.”

En starkt begränsande faktor som nämns i rapporten utan att långtgående slutsatser dras är att två av EU:s största medlemsländer har kuster som är olämpliga för havsbaserad vindkraft. Detta gäller Frankrike och Spanien, som i stort sett saknar grunda vatten. Därmed är de hänvisade till flytande vindkraftverk, en teknik som hittills har haft radikalt högre kostnader än kraftverk förankrade i havsbotten.

I rapporten nämns prognoser om att teknikutvecklingen skulle kunna leda till betydligt lägre priser för flytande havsbaserade vindkraftverk, och med tiden faktiskt lägre kostnader än för bottenförankrade verk. EU:s revisorer har dock inte granskat dessa prognoser och undviker nogsamt att kommentera realismen i detta ytterligare.

Det gör de nog rätt i, åtminstone om de vill hålla sig väl med sin vindkraftsvänliga uppdragsgivare. Visst, det är vanskligt (och ofta onödigt) att döma ut en framtida tänkbar

teknisk utveckling innan man gett den en chans, men i det konkreta fallet finns det goda skäl att vara skeptisk till dessa rosaskimrande prognoser.

Som [konstaterats](#) redan för bottenförankrad vindkraft har man med dagens allt större kraftverk fått ökande problem med att hela konstruktionen rör sig, med stort slitage på alla rörliga delar som följd. Att man sådana problem skulle bli mindre med kraftverk placerade på flytande plattformar som ständigt rör sig förefaller minst sagt osannolikt.

Man struntar i om den havsbaserade vindkraften skadar miljön och människors liv.

I granskningen ingick även en mindre djupgående bedömning av de forskningsmedel som EU ger till utveckling av havsbaserad energi av alla typer. Man gjorde ingen bedömning av den vetenskapliga kvaliteten i projekten, utan enbart om projekten var inriktade mot att uppnå de politiska målen beträffande hållbarhet. Även i detta fall riktade revisorerna en inlindad spark mot smalbenen:

”Vi anser att dessa projekt var inriktade på de identifierade behoven (det vill säga energiproduktion, författarens kommentar). Andra aspekter, såsom de miljömässiga och sociala konsekvenserna av utvecklingen av havsbaserad förnybar energi, behandlades i mindre utsträckning.”

Med andra ord struntar man även inom forskningen i om den havsbaserade vindkraften skadar miljön och människors liv.

Sammanfattningsvis ger EU:s revisorer i stilsamma ordalag bilden att EU:s beslutsfattare har fullt fokus på att bygga så mycket havsbaserad vindkraft som möjligt, och i denna strävan offerar man miljön. Den som är förvånad räcker upp handen.

Jan Blomgren

Professor i tillämpad kärnfysik, författare och debattör

Kontakta journalisten: jan.blomgren@epochtimes.se